

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ.

Kpt. Josef BARTÍK:

Předvojenská výchova mládeže v Itálii.

Historický přehled.

Otázka předvojenské výchovy mládeže v Itálii je úzce spjata s vývojem fyzické výchovy mládeže. Není problémem posledních poválečných let, jak je tomu v jiných státech.

Základ k povinné tělocvičné účasti na italských školách byl položen nařízením ze dne 7. června 1878, k jehož vydání nemálo přispěly úspěšné tělocvičné závody, pořádané v r. 1876, tedy krátce po sjednocení Itálie. Tyto tělocvičné závody, konané za účasti krále Viktora Emanuela II., skrývají v sobě i jinak mnoho symbolismu: národ italský pod praporem sjednocené Itálie zahajuje léta své svobody organisováním tělesné výchovy mládeže, aby tak zabezpečil výsledek svých národních snah a prosperitu národa, tkvící v povznesení kulturním a fysicko-etickém, jakož i ve vnějším zajištění a upevnění státu dokonalou vojenskou obranou. Prostředí národní jednoty bylo jistě nejvhodnější dobou pro vznešené idee, a proto je zřejmo, že nemohlo mítí neúspěch. Pochopením, přjetím a prováděním tělovýchovných zásad ukázal pak národ sám svoji vlastní hodnotu, plynoucí z jediného velkého hesla: *Patriae consulimus, vires corporis exercendo.**)

Další pak léta přinášejí nové podněty; vytýčují se nové směrnice, které svědčí, že myšlenka fyzické výchovy je povolánými činiteli plně chápána a stejně účinně prováděna. Nejdůležitějším z vládních nařízení z let 1909—1910 je zákon čis. 959, který lze již nazvati skutečným organickým předpisem pro tělesnou výchovu mládeže na školách.

Paralelně s tělesnou výchovou na školách postupovala i výchova předvojenská. Roku 1882 na návrh senátora Pelloux vychází zákon čis. 883, týkající se zřízení spolku „Tiro a Segno Nazionale“**) a roku následujícího vydán byl již organický řád této sportovní instituce. Účelem spolku je vychovávat členy v ovládání pušky a cvičiti se ve střelbě.

Od založení spolku „Tiro a Segno Nazionale“ lze sledovati stále užší styk mezi tělesnou výchovou školní a předvojenskou. Dokladem těchto snah je návrh ministra Spingardiho (1909), aby spolek „Tiro a Segno Nazionale“ se svými provinciálními odbočkami se stal výlučně organisací vojenskou a byl jaksi druhým stupněm školní tělesné výchovy, majícím již miliční ráz. K uskutečnění návrhu Spingardiho nedošlo pro rozkol v parlamentních kruzích, ale myšlenka nepadla a uskutečňovala se v dalším vývoji spolku „Tiro a Segno Nazionale“.

Válka plně zhodnotila mravenčí práci, která byla na poli tělesné výchovy vykonána. Přistoupily i nové válečné poznatky. Nabyté zkušenosti nezůstaly nezužitkovány. Od roku 1920 zvláštní komise shromažďuje materiál k novým předpisům o předvojenské výchově, a když vláda Mussoliniho přistupuje k novému zřízení vojska (král. dekret č. 12 z ledna 1923), doplňuje se již také branný zákon zvláštním ustanovením o předvojenské výchově.

Organisace předvojenské výchovy. — Dnešní stav.

Královský dekret č. 7 z ledna 1923 (doplnek k branným předpisům) ustanovuje, že těm, kteří navštěvovali s úspěchem kursy předvojenské výchovy, může býti snížena činná služba o 3 měsíce.

Ústřední institucí pro předvojenskou výchovu je školský odbor ministerstva války, oddělení pro předvojenskou výchovu.

*) Vlasti sloužíme, cvičíce tělesnou zdatnost.

**) Národní terčový střelecký spolek.

Kursy předvojenské výchovy jsou zřizovány hlavně v místech větších posádek. V provinciích jsou kursy svěřovány různým tělocvičným spolkům a sdružením (Tiro a Segno Nazionale, Sursum corda, Sodalizi Sportivi, Associazione combattenti, Federazione Ginnastica atd.). Kursy jsou dobrovolné.

Zřízení kursu povoluje velitelství příslušného armádního sboru prostřednictvím krajských odboček spolku „Tiro a Segno Nazionale“.

Kursy jsou dvouleté, cvičení se provádí jen ve dnech svátečních a v neděli. Přijímání jsou mladíci od 16. roku.

Hodlá-li se zříditi kurs, je nutno podati v měsíci září žádost na příslušné velitelství armádního sboru prostřednictvím provinciálního inspektorátu spolku „Tiro a Segno Nazionale“. K žádosti musí se připojiti seznam frekventantů a uvést, je-li v dotčeném místě dostatek schopných záložních důstojníků, kteří by se mohli státí instruktory v kursu. Není-li v místě schopných instruktorů, nutno současně o ně žádati.

Byla-li žádost kladně vyřízena, přidělí příslušný armádní sbor spolku, kterému byla výchova svěřena, potřebný počet pušek (mod. 91). Program výcviku, příslušné instrukce a potřebné tiskopisy obdrží spolek od ministerstva války.

Cvičení ve střelbě je povinné a provádí se pod zvláštní kontrolou. Výsledky střelby vedou se ve zvláštních osobních výkazech a kontrolních záznamech o prospěchu.

Kursy začínají v polovině října; minimální doba trvání kursu je 4 měsíce (od 15. října do 15. února).

Programem prvního roku jsou:

- a) Disciplinární předpisy. — Přednášky na tema: vlast, vojsko, disciplína, poslušnost, subordínace, pořádek, důležitost pořádku v míru a ve válce, státní vlajka, občanské povinnosti vojenských a civilních osob, přátelský duch, rovné povinnosti, vystupování vojenských osob ve veřejnosti, mravní povinnosti vojáka, pozdrav, úcta k vyššímu (nadřízenému), pozdrav vojenských oddílů.
- b) Tělocvik. — Prostrná cvičení, pochod, běh, cvičení rovnováhy, skok, šplhání, cvičení závěsná a obrátová, vrhy, házení a nošení břemen, závody.
- c) Praktická cvičení. — Individuální cvičení bez zbraně a se zbraní, pozdrav bez zbraně a se zbraní, poloha při střelbě, zacházení s puškou, péče o zbraň, užití zbraně, míření, střelba.
- d) Hygiena. — Hlavní zásady hygieny.
Program druhého roku jest tento:
 - a) Teritoriální služba. — Důležitost strážní služby pro vojenský a veřejný pořádek, povinnosti vojenské stráže a vojenských hlídek, příkazy ve službě, inspekce stráží, vojenské pocty vzdávané stráží.
 - b) Tělocvik. — Opakování programu I. ročníku.
 - c) Praktická cvičení. — Výcvik čtyř bez zbraně a se zbraní, výcvik vyšších oddílů než čtyř, popis součástí zbraní, rozbírání a skládání zbraní, cvičení v terénu, využívání terénu v boji, zákopy a překážky pro boj, zajišťovací a bezpečnostní služba při pochodu a táboření, zajišťovací a bezpečnostní hlídky, vrhání bomb, klasifikační střelba.
 - d) Hygiena. — Těžké úrazy utrpěné za cvičení, první pomoc, otrava plyny, udušení, ochrana proti plynům, transport nemocných a raněných.

V době povolávání nováčků (t. j. od 15. února do 15. března) konají se závěrečné zkoušky frekventantů kursů. Zkouškám musí se podrobiti frekventanti obou ročníků. Ti, kdož úspěšně absolvovali první ročník, postoupí do druhého ročníku. Neschopní mohou opakovati.

Zkoušející komise je složena: z inspektora spolku „Tiro a Segno Nazionale“, ředitele kursu a jednoho důstojníka.

Komise potvrdí v osobním výkaze provedení zkoušky; osobní výkazy absolventů druhého ročníku, kteří jej úspěšně ukončili, jsou zaslány příslušným doplňovacím velitelstvím, aby zaznamenala vykonanou předvojenskou výchovu.

Výlohy vzniklé spolkům s prováděním předvojenské výchovy hradí ministerstvo války.

Poznatky z předvojenské výchovy. — Závěr.

Z nastíněného přehledu vidíme, že otázka předvojenského výcviku v Itálii byla nejen podrobně studována, ale již i prakticky plně uskutečněna. V době přípravných prací nebyla propasena ani odborníky, ani tiskem příležitost k po-

drobným rozkladem nových námětů, aby konečný organizační řád nevykazoval nedostatku. A dnešní výsledky? Posudky odborného tisku jsou vesměs nepřiznivé. Kursy zdaleka nesplnily svého poslání, a není daleka doba, že bude přikročeno k reorganizaci celého dnešního systému předvojenské výchovy.

Ač účastenství v kursech přináší zkrácení vojenské služby, vykazují kursy nepatrné přihlášky. Tam, kde kursy fungují, nejsou většinou brány vážně; výcvik technický a praktický je málo seriosní, mnohdy povrchní, téměř všude pochybený.

Nebylo lze zabránit vlivu politických stran, neboť výchovné spolky jsou téměř autonomní, kontrola ministerstva války nedostačuje. Doba trvání kursu je krátká; absolventi kursů při nástupu vojenské služby vykazují tak minimální znalosti, že nutno s nimi počínati s výcvikem stejně od začátku jako u oněch, kteří nastupují vojenskou službu bez kursů.

*

Předvojenská výchova v Itálii v praxi tedy zklamala. Analysujeme-li příčiny tohoto neúspěchu, vidíme, že to nebylo proto, že nebyla důkladně připravena a že snad pro ni nebylo ve vedoucích vojenských kruzích dostatek pochopení.

Po stránce formální je jejím organisátorům těžko něco vytknouti; čemu snad byla věnována malá pozornost, je morální moment tohoto problému.

Pro nás z toho vyplývá ponaučení, že předvojenská výchova splní jen tehdy své poslání, bude-li národ si vědom mravní odpovědnosti vůči státu a jeho potřebám, bude-li si vědom, že tu třeba se povznést nad zájmy stran ano i nad zájmy osobní.

Jen za těchto předpokladů může býti předvojenská výchova ku prospěchu státu a jeho bezpečnosti. — Jinak stane se novým nutným zlem!

Generál Karel RAUSCH:

Polský vojenský zeměpisný ústav ve Varšavě.

Polský vojenský zeměpisný ústav ve Varšavě vydal loňského roku svoji prvou zprávu „Zarys organizacji, rozwoju i działalności wojskowego instytutu geograficznego“, jež obsahuje pro nás zajímavé údaje.

Začátek polského vojenského zeměpisného ústavu datuje se již od konce r. 1917, kdy správa „Polskiej Siły Zbrojnej“ (polnische Wehrmacht) v dohodě s pruským ústavem pro státní vyměřování (preußische Landesaufnahme) se usnesla zřídit pro výcvik důstojníků-topografů polské branné moci, bojující tehdy na straně centrálních mocností, zvláštní kursy. První kurs „Wojskowa Szkoła Mierzyzna“ byl zahájen v lednu 1918 za vedení německých důstojníků. Do listopadu tohoto roku konaly se pak ještě dva další kursy; mimo to byli dva důstojníci přiděleni na výcvik pruskému ústavu v Berlíně.

Když v listopadu r. 1918 se Německo shroutilo, byly tyto kursy základem nového polského ústavu, jemuž se dostalo i dosti měřických přístrojů a hojných zásob map, zanechaných na polském území německými oddíly válečného vyměřování (Kriegsvermessungsabteilung).

V lednu r. 1919 zahajuje VIII. oddělení generálního štábu polského nové důstojnické kursy k doplnění vědomostí absolventů prvních měřických kursů z r. 1918. Již v červnu téhož roku pak přikročila první skupina geodetů a topografů k reambulaci plánů 1:25.000 v okolí varšavském.

V druhé polovině r. 1919 bylo VIII. oddělení generálního štábu přeměněno ve vojenský zeměpisný ústav, jenž byl r. 1922 znovu reorganisován.

Úkoly ústavu jsou obdobné jako u nás:

- a) triangulace, nivelace a měření, související s topografií a potřebami vojenskými;
- b) topografické měření pro účely vojenské, správa topografického základního materiálu a jeho evidence;
- c) zásobení vojska mapami v míru i ve válce;
- d) fotogrametrie pozemní i letecká;
- e) školení geodetů, topografů, fotogrametrů, i kartografů pro ústav;
- f) školení důstojníků zbraní v topografii;
- g) příprava personálu pro oddělení válečného měření.

Personál ústavu se skládá: z důstojnického sboru (korpusu) vojenských geodetů, z důstojníků zbraní přidělených k službě geografické, z poddůstojníků, mužstva a z odborného personálu občanského.

Služba geografická podléhá náčelníku generálního štábu, jehož odborným poradcem jest velitel ústavu.

Ústav se člení na:

1. velitelství:

- a) referát organizační-mobilizační,
- b) administrace s dílnami,
- c) knihovna;

2. I. oddělení triangulační:

- a) skupina astronomicko-geodetická,
- b) skupina trigonometricko-nivelační,
- c) skupina fotogrametrická;

3. II. oddělení topografické:

- a) skupina topografická,
- b) skupina konstrukční,
- c) skupina revize map;

4. oddělení kartografické:

- a) skupina kartografická,
- b) skupina reprodukční,
- c) skupina redakční,
- d) sklad map a archiv map;

5. školy:

- a) důstojnická škola topografická,
- b) škola kresliářská.

Důstojnická škola topografická má za účel výchovu geodetů, topografů a fotogrametrů pro ústav, jakož i školení důstojníků zbraní v topografii; trvá 2 léta. Škola kresliářská vychovává dorost na kartografické kresliče pro ústav.

Polský zeměpisný ústav převzal mapy tří států v různých měřítkách; jeho první a nesnadnou úlohou bylo zavést jednotné měřítko aspoň pro nejhlavnější typy úředních map a převést mapy převzaté do tohoto měřítka. Bylo zvoleno měřítko 1:100.000 pro mapu speciální a měřítko 1:300.000 pro mapu generální. Rozmnožení map speciálních 1:100.000 se dělo t. ř. kontrereprodukci, t. j. fotografickým zmenšením u speciálních map rak.-uh. (1:750.000), případně zvětšením u mapy ruské 1:126.000 na 100.000, při čemž zůstala mapa ostatně nezměněna až na užití polských názvů u větších míst (speciální mapa německá 1:100.000 zůstala nezměněna). Reprodukce děla se v prvních letech v soukromých tiskárnách, proto vykazují mapy v těchto dobách vydané značné nedostatky. Oddělení kartografické začalo pracovat teprve v r. 1920, s reprodukcí map počato v ústavu v březnu r. 1921, a od konce r. 1921 tisknou se veškeré mapy výlučně v ústavu. V r. 1923 počal zeměpisný ústav vydávat první listy nové speciální mapy 1:100.000 barevné: situace černá, vodstvo modré, vrstevnice (bez šrafování) hnědé a lesy zelené.

Generální mapa 1:300.000, již vydáno jen několik listů, jest pětibarevná; terén jest znázorněn tērkováním. Obě mapy jsou rozmnoženy litograficky.

O rozvoji ústavu v prvním jeho pětiletí svědčí tyto číslce:

Na polních pracích měřických účastnili se: v r. 1919: 26 geodetů a 54 topografů; v r. 1920: 16 geodetů a 56 topografů; v r. 1921: 30 geodetů a 44 topografů; v r. 1922: 30 geodetů a 57 topografů; v r. 1923: 30 geodetů a 62 topografů. (U nás v r. 1924 pracovalo 10 geodetů a 29 topografů.)

V kartografickém oddělení bylo: v r. 1920: 5 důst., 8 poddůstoj. a 7 civ. zaměstnanců; v r. 1921: 9 důst., 15 poddůst. a 10 civ. zaměstnanců; v r. 1922: 21 důst., 75 poddůst. a 40 civ. zaměstnanců; v r. 1923: 29 důst., 70 poddůst. a 80 civ. zaměstnanců; v r. 1924: 31 důst., 58 poddůst. a 62 civ. zaměstnanců. (V našem zeměpisném ústavu jest v kartografickém i reprodukčním odboru zaměstnáno: 15 důstojníků, 73 rotmistrů a 6 civilních zaměstnanců.)

Vykonáno bylo do 30. dubna 1924: 1342 různých kartografických prací, 6.336.000 listů map, k čemuž bylo třeba 9.273.000 tisků. (Výkonnost našeho ústavu do konce r. 1923: 5.653.000 tisků, vydáno na 1.807.000 map.)

Obtíže, jež bylo překonatí polskému zeměpisnému ústavu, byly celkem podobné našim; největší z nich však — které jsme byli ušetřeni — byla zajisté různorodost kartografického materiálu převzatého od tří států, s kterým bylo nutno na počátku počítati. Třeba uznati, že polský zeměpisný ústav se zhostil tohoto úkolu, sjednocení převzatého materiálu, velice záhy a velice úspěšně. Volba měřítka 1:100.000 pro mapu speciální, a 1:300.000 pro mapu generální odpovídá úplně geografickým poměrům Polska.

Práce polského ústavu, jmenovitě listy nové mapy 1:100.000 a nové mapy generální 1:300.000 jsou technicky bezvadné a svědčí o veliké odborné zdatnosti personálu. V organizaci ústavu polského jest pozoruhodná velká péče, jež se věnuje odbornému školení dorostu pro personál vojenského zeměpisného ústavu a výcviku důstojníků všech zbraní v topografii.

Úspěch vojska na mezinárodním závodě aut.

Klasický závod automobilů na trati Zbraslav—Jiloviště konal se letos v dubnu.

Jako na minulých závodech, tak i letos byla armáda zastoupena několika vojenskými závodníky. Ačkoliv vojenští jezdci uhájili vždy sportovní čest armády, předstihli letos svým výsledkem konkurenty domácí i cizí. Vojenští jezdci soutěžili vždy výhradně jenom v kategorii motocyklů solo, jejímž vítězem byl již po dva roky německý závodník Karner. Trebaže Karner letošního roku opět překonal svůj vlastní rekord z r. 1924 časem 3 min. 27 vt., byl předstížen kapitánem aut. vojska Vladimírem Kučkou, který již v minulých letech byl mu vážným soupeřem, a časem 3 min. 10 vteřin postavil nejen nový rekord pro motocykly na trati Zbraslav—Jiloviště, ale získal tím i vítězství našim domácím závodníkům. Kapitán Kučka startoval se strojem Brough-Superior.

Z ostatních vojenských závodníků lze zvlášť jmenovati ještě kapitána Jandu aut. vojska, který se ve své kategorii rovněž umístil na prvním místě.

Výsledek závodů jest velice lichotivým svědectvím o sportovní vyspělosti v naší armádě. May.

RŮZNÉ.

Československo.

Státní železárny a ocelárny na Slovensku. Tyto se skládají z vysoké peci v Tisovci, z oceláren, válcoven a rouroven v Podbrezové a na Piesku a ze slévárny a smaltovny v Hronci. V Tisovci byla r. 1924 dokončena přestavba vysoké peci a pomocných zařízení. V ocelárnách v Podbrezové budou postupně postaveny nové 4 Martinské peci, každá na 35 t, s mechanickou obsluhou místo dřívějších 7 pecí starších typů. Jednotlivé válcovny státních závodů byly přestavovány. V Podbrezové, kde se vyrábějí trouby beze švů a trouby tupě svařované ze slitků, dodaných vlastní ocelárnou a válcovnami, bylo započato s pracemi pro rozšíření budovy rouroven. Bližší v č. 7. „Zpráv veřejné služby technické.“

Rusko.

Vědecká práce v rudé armádě. Společnost pro pěstování vojenských věd v Rusku vydává technickou vojenskou revue, jednu z nejlepších sovětských, v níž se konstatuje, že vědecká vojenská práce jest všeobecným faktem v rudé armádě. Organizace Společnosti, které pracují společně s činiteli politickými, staly se nejcentrálnějšími elementy. V krátké době nebude ve vojsku jednotky, v níž by nebylo vědeckého kroužku. Práce těchto prvků jest jasným svědectvím vojenské přípravy jednotky a její schopnosti bojové. Žádná škola nemůže velitele nebo politického pracovníka připravit tak, jako práce ve vědeckém kroužku, jenž jest nástrojem kolektivního mozku. Čím bude mít společnost více členů, tím spíše proniknou její kořeny do masy

armády a tím více bude armáda chráněna před různými tendencemi cizími a před kastovníctvím. Vojenské vědecké hnutí proniká také do nižších buněk a rozšiřuje se do dělnické třídy ve formě „vojenských rudých kursů“. Tato expanse mimo armádu jest usnadněna vojenskou přípravou před nastoupením služby. Centrální úřad jest vybaven dosti značnou autonomií a zaručuje rozvoj vojenských věd. — F. M.

Italie.

K statistice válečných ztrát.

V statistické revui *Metron* (sv. IV., č. 2) uveřejnil její vydavatel Corrado Gini, profesor statistiky padovské university, stať o ztrátách italského vojska za světové války. Z této staťi vyjímáme některé údaje zvlášť zajímavé.

I. Spojené státy severoamerické zmobilisovaly 4,350.000 vojáků a z nich ztratily 118.000 mrtvých čili 2,7 procenta; Anglie (s Indií) 8,654.000 zmobilisovaných, 908.000 mrtvých (10,5%); Itálie 5,400.000 zmob., 572.000 mrtvých (10,6%); Belgie 380.000 zmob., 48.000 mrtvých (12,7%); Rakousko-Uhersko 9.000.000 zmobil., 1.200.000 mrtvých (13,3%); Německo 13,250.000 zmobil., 1,824.000 mrtvých (13,8%); Francie 8,410.000 zmobil., 1,357.000 mrtvých (16,1%).

II. Na 100 mrtvých, kteří zemřeli nemocemi, připadlo v italském vojsku 250 mrtvých, kteří zemřeli od poranění, v anglickém vojsku (britském i koloniálním, bez Indů) 839, francouzském 657,7 německém 839, v bulharském 310, v severoamerickém 86 (nepřihlíželi-li se k ztrátám, zaviněným ne-

mocemi a jinými příčinami, na půdě americké: 185). Vysoký poměr zemřelých nemocemi vysvětluje se u italského vojska jednak silnou úmrtností italských zajatců, bez nichž se poměr zemřelých poraněním k zemřelým nemocemi zvyšuje na 380:100 (po analogické eliminaci mění se také poměr ve vojstě francouzském na 710 až 800:100), jednak větší drsností a nezdoravostí klimatu italské fronty a konečně větší intenzitou, již v italském vojsku dosáhla epidemická influenza (španělská chřipka).

V některých dřívějších válkách připadalo na 100 zemřelých: 26 mrtvých nemocemi poranění u anglického vojska ve válce španělské 1811—14, 22 u francouz. vojska ve válce krymské 1854—55, 43 u francouzského vojska ve válce roku 1859, 33 u vojska Severu a 14 u vojska Jihu ve válce o neodvislost 1861—65, 40 u vojska pruského ve válce roku 1866, 68 u vojska německého ve válce roku 1870—71, 26 u ruského vojska dunajského ve válce 1877—78.

III. Uvádí se, že na 1 mrtvého připadli v hlavních bitvách napoleonských (Wagram, Moskva, Lipsko, Waterloo) 2—3 ranění, ve válce krymské 4,6 raněných, ve válce 1859 ve vojstě francouzském 6,3 raněných, ve vojstě piemontském 4,9, ve vojstě rakouském 4,9, ve válce o neodvislost 1861—64 5,57, ve válce 1870—71 5,4, ve válce rusko-japonské 1904—05 5,5 raněných. Při tom sluší poznamenati, že u raněných nepřihlíželo se k dalšímu jich osudu a že se také nepřihlíželo k pohřšování.

Ve světové válce připadlo na 1 padlého na bojišti u francouzského vojska 4,4 raněných, kteří nezemřeli na bojišti, u italského vojska 4,9, u anglického 5, u německého 3,9, u bulharského 3,1. Tento poměr je nepříznivější než v posledních velkých válkách rusko-japonské, francouzsko-německé a americké občanské. Příčinou jest okolnost, že dřívější války byly převážně válkami pohybnými, kdežto válka světová převážně byla válkou zákopovou. Důkazem je statistika francouzská, podle níž za bojů pohybných na 1 mrtvého připadlo 5,7 raněných, kdežto za bojů zákopových stoupl poměr na 1:4.

Jest otázkou, dosáhl-li v dřívějších válkách počet mrtvých, kteří po skončení boje zůstali pohřšováni, nebo kteří byli nepřítelem sebráni, téhož stupně jako v světové válce. Přihlíželi-li k těmto mrtvým, vidíme, že 1 mrtvý připadá ve vojstě francouzském a anglickém již na 3,3 raněné, nezemřelé na bojišti, ve vojstě italském dokonce na 3.

Z raněných ve vojstě italském připadalo za dobu od května 1915 do ledna 1916 47% na ty, kteří byli raněni nepřátelskou dělostřelbou, v době od ledna do června 1916 bylo těchto raněných 55% celkového počtu raněných, u vojska francouzského r. 1917 56%, r. 1918 54%. Ve válce rusko-japonské bylo raněno ruským dělostřelectvem 15—20% všech raněných Japonců, kdežto u Rusů bylo ze všech zraněných 8,5% raněno japonským dělostřelectvem; na raněné dělostřelectvem připadlo ve válce 1866 10% u Rakušanů, 6% u Prusů, ve válce 1870—1871 5, dle jiných 9% u Němců a 25% u Francouzů. Zvýšený počet poranění, způsobených dělostřelectvem, zvýšil i citelně poměrný počet těžkých zranění.

IV. Poměr zemřelých na poranění k poraněným, kteří nezemřeli, byl u Francouzů 1:2,4 (29,5 mrtvých na 100 raněných), u Američanů 1:4,1 nebo 1:4,5 (19,6 nebo 18,3 mrtvých na 100 raněných) podle toho, zda se mezi mrtvé počítají ti, kteří nezemřeli na bojišti, čili nic, u Bulharů — počítaje pohřšované mezi mrtvé následkem poranění — 1:1,8 (35,3 na 100 raněných), u Italů 1:2,3 nebo 1:2,5 (30,6 nebo 28,5 mrtvých na 100 raněných) podle toho, hledí-li se k 10% raněných mimo frontu. Ve válce 1859 bylo 27 mrtvých na 100 raněných.

V italské válce roku 1859 připadlo u francouzského vojska na 100 zemřelých v nemocnicích od zranění 105 padlých na bojišti, kdežto na 100 raněných připadlo 15 těch, kteří zemřeli v nemocnicích od zranění. Ve válce Severu proti Jihu poměr ten činil 140 až 195% a 13%. Ve světové válce byl u Francouzů poměr padlých k zemřelým v nemocnicích od zranění 360:100, kdežto zemřelých v nemocnicích od zranění bylo 7,6—8% všech raněných; u Italů jsou zjištěna čísla 4,35% a 7,6%, u Američanů 2,60—2,95% a 5,8%. U Bulharů a Turků bylo zemřelých v nemocnicích od zranění 8,7 procent všech poraněných. Srovnání poměrů ze světové války s poměry válek dřívějších ukazuje, jak vzrostla vražednost zbraní a s druhé strany jak pokročila zdravotní organizace bojujících vojsk.

V. Úmrtnost nemocemi činila ve světové válce u Italů 2,12 procenta, t. j. z 340.537 onemocnělých zemřelo 7230. Z toho zemřelo na choleru, jež vypukla epidemicky v červenci 1915 a trvala do ledna 1916, 4322. V období září—listopad 1918 (řádění španělské chřipky) bylo 2729 mrtvých. Ve válce r. 1859 zemřelo u vojska francouzského 13.788 z 112.476 onemocnělých, t. j. 12 procent. Ve světové válce připadlo u Italů průměrně za rok na 1000 mužů 11,1 mrtvých nemocemi; průměr ten

se u vojska operujícího snižuje na 10.1‰, u vojska v zápolí stoupá na 12.9‰.

Na 100 onemocnělých připadlo roku 1915 u franc. vojska 112, u italského vojska 113 raněných; r. 1916 73 a 62, r. 1917 53 a 59, r. 1918 64 a 28. Na jednoho zemřelého nemoci připadlo r. 1915 u vojska anglického 6.8, u vojska italského 5.9 zemřelých od zranění; r. 1916 6.3 a 7.75; r. 1917 5.3 a 5.2; 1918 (leden-červen) 4.1 a 2.7; 1918 červenec-listopad) u Angličanů 0, u Italů 0.5

VI. Ze srovnání ztrát válek dřívějších se ztrátami války světové plyne: nebyl-li dříve poměr mrtvých od zranění ke zraněným nepříznivější nežli za války světové, byla druhdy větší úmrtnost raněných, kteří zemřeli v nemocnicích, mnohem větší než úmrtnost onemocnělých a převaha onemocnělých nad zraněnými. Naproti tomu úmrtnost bezprostřední (poměr počtu padlých na bojišti k počtu kombatantů) oproti úmrtnosti následné (poměr počtu zemřelých v nemocnici, během dopravy nebo v zajetí k počtu kombatantů) byla dříve menší nežli za světové války. Neboť za ní činil počet padlých v italském vojsku 57% všech mrtvých, u Bulharů 62%, ve Francii 68%, v Anglii 70%, kdežto ve válce 1859 činil u vítězných Francouzů 14% a 40% u poražených Rakušanů. V.

Anglie.

Zničení vyřadění anglické řadové lodi „Monarch“ bylo provedeno koncem ledna t. r. Oficiálních zpráv není. Podle „Times“ byl první útok veden letouny, které zasáhly loď několikrát bombami. Pak podnikly útok lehké křižáky z 15 cm děl a konečně salvy z děl 380 mm na vzdálenost 10–12 angl. mil učinily konec „Monarchu“. Útok trval plných devět hodin.

Spojené státy severoamerické.

Námořní manévry americké. Admirál Eberle, náčelník kanceláře námořních operací, prohlásil nedávno, že americké manévry námořní budou provedeny na pobřeží ostrovů Havajských a že cesta amerického loďstva do Austrálie jest částí programu, přijatého

již před pěti lety. Není tedy, jak někteří pacifisté tvrdí, výsledkem nedávného rozhodnutí. Depeše oznamují, že podle plánu loďstvo Spojených států shromáždí se v San Franciscu, aby odtud odplulo k pobřeží ostrovů Havajských. Tyto budou bráněny silami pozemními podporovanými letectvem. V polovině června budou manévry ukončeny. Dne 1. července odpluje většina loďstva amerického o 63 lodích (z nich 10 řadových a 4 lehké křižáky) do australských přístavů.

Německo.

Předvojenskou výchovu propagují Němci velmi obratně. Vydávají od konce minulého roku periodický časopis *Kriegskunst in Wort und Bild*. Je to měsíčník dobře vypravený, který přináší četné náčrty a fotografie a stojí jen 50 feniků. Každé číslo má část historickou (životopis nějakého válečníka, činy německých armád), druhá část jest taktická a poučuje péchotu, jezdecko, dělostřelectvo, tanky, letectvo atd. a ve třetí části jsou řešeny otázky technické (popis a užití materiálu válečného) a všeobecné (výchova, sport, organizace armády). Část taktická jest obzvláště dobře vedena, poučující ve formě otázek, co jest a čeho není třeba činiti. Časopis určen jest široké veřejnosti, aby povzbudil patriotického — lépe řečeno válečného ducha německého národa. R. A. 4.

Japonsko.

Průprava vojenská v Japonsku. Japonská „Společnost pro tělesnou výchovu“ propaguje heslo vojenské průpravy pro všechnu mládež nestudentskou. Studentů jest asi 10% veškeré mládeže; zbývá tedy 90% mladých mužů, jimž třeba opatřiti výcvik vojenský. Avšak jejich denní život liší se podstatně od života studentů. Musili by vyvinouti neobyčejnou energii na úkor rozvoje ostatní činnosti. Proto jest všeobecný vojenský výcvik mládeže velkým problémem. Bude se asi dít ve skupinách při práci a denním zaměstnání. Co však jest především zapotřebí mládeži, jsou hodiny mravní výchovy. F. M.